

UNIVERZITA TOMÁŠE BATI VE ZLÍNĚ
Fakulta logistiky a krizového řízení

TÉMATICKÝ OKRUH POVINNÉHO PŘEDMĚTU

BEZPEČNOST A OCHRANA OBYVATELSTVA

K ODBORNÉ ROZPRAVĚ KONANÉ V RÁMCI STÁTNÍ ZÁVĚREČNÉ ZKOUŠKY
BAKALÁŘSKÉHO STUDIJNÍHO PROGRAMU

OCHRANA OBYVATELSTVA

Předměty okruhu

Ochrana obyvatelstva
Bezpečnostní politika a obrana státu
Krizový management a bezpečnostní systém v ČR

Uherské Hradiště, 2024

1. Vznik a vývoj mezinárodního humanitárního práva

(Úloha H. Dunanda jako spoluzakladatele mezinárodního hnutí Červeného kříže a iniciátora vzniku Ženevských úmluv, základní dokumenty MHP, hlavní a odvozené zásady MHP, Národní skupina pro implementaci MHP – založení, úloha, možnosti šíření MHP, Mezinárodní trestní tribunál OSN v Haagu, příklady porušení MHP).

2. Vznik a vývoj ochrany obyvatelstva, právní prostředí ochrany obyvatelstva a východiska řešení ochrany obyvatelstva v ČR

(Stručný vznik a vývoj ochrany obyvatelstva, stěžejní aktuální zákonné právní normy řešící problematiku ochrany obyvatelstva, aktuální Koncepce ochrany obyvatelstva – význam a cíle).

3. Mimořádné události a jejich klasifikace

(Právní podpora, vymezení pojmů MU vč. pojmu synergický jev, dominoefekt, katastrofa a hromadné neštěstí, základní dělení MU, subjekty řešící MU v ČR, možné následky MU, nejrozšířenější MU v ČR a ve světě – vč. konkrétních příkladů).

4. Nouzové přežití a poskytování humanitární pomoci

(Právní podpora, vymezení pojmů, NP a HP, které subjekty podporují řešení problematiky NP a jak, v jakých plánech se odráží problematika NP, z jakých segmentů se skládá plán NP, způsoby – formy poskytování HP, místo a úloha nestátních neziskových organizací při poskytování HP – vybraní zástupci, možná negativa poskytování HP).

5. Terorismus, superterorismus a objekty s větším počtem osob

(Právní podpora, vymezení pojmů terorismus, teroristický čin a teroristická skupina, cíle a nástroje terorismu, nástroje protiterorismu, národní kontaktní bod pro terorismus, stupně ohrožení terorismem a jejich vyhlášení, příklady teroristických činů v ČR a ve světě, měkké a tvrdé cíle, charakteristika, příklady, bezpečnostní prvky a jejich využití při ochraně měkkých cílů a jejich dělení).

6. Varování a vyznění

(Právní podpora, vymezení pojmu JSVV, varování a vyznění, JSVV a jeho skladba, varovné a další signály v ČR rozdělení KPV a jejich funkce, varovné informace, zásady tísňového informování obyvatelstva,).

7. Evakuace obyvatelstva

(Právní podpora, vymezení pojmu evakuace, rozdělení evakuace, evakuace a její odraz v havarijních plánech, zabezpečení evakuace, orgány pro řízení evakuace, přepravní prostředky pro zabezpečení evakuace – výhody, nevýhody, faktory ovlivňující evakuaci, příklady největších evakuací v ČR a ve světě).

8. Ukrytí obyvatelstva

(Právní podpora, rozdělení úkrytů, ukrytí a jeho odraz v havarijních plánech, zřizování a princip ochrany v IÚ, vybrané podzemní dopravní systémy a jejich místo při ukrytí obyvatelstva, princip ochrany a provozní režimy ve STOÚ, požadované mikroklima ve STOÚ, čisté a nečisté prostory a dokumentace STOÚ).

9. Ochrana obyvatelstva v okolí jaderných zařízení

(Právní podpora, jaderná zařízení v ČR a jejich dělení, dělení a charakteristika radiační MU, druhy ochranných opatření organizovaných k ochraně

obyvatelstva při radiační havárii (neodkladná a následná), MAAE a stupnice hodnocení jaderných událostí, největší jaderné havárie – příčina a následky, příklady.).

10. Vnější a vnitřní bezpečnostní prostředí

(Ozbrojené konflikty současnosti a jejich odraz v bezpečnostní politice ČR. Vnější a vnitřní bezpečnostní prostředí a ochrana obyvatelstva. Hrozby a rizika definované ve vztahu k vnějšímu a vnitřnímu bezpečnostnímu prostředí.)

11. Aktuální otázky globálního bezpečnostního prostředí, hrozby a rizika jeho dalšího vývoje

(Stávající problémy ve vývoji globálního bezpečnostního prostředí na pozadí hegemonistických cílů velmocí. Umělá inteligence, kvantové počítače, změny klimatu, kyberbezpečnost a hybridní války. Imigrace a její vliv na bezpečnostní prostředí Evropy.)

12. Evropská bezpečnostní a obranná politika

(Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě (OBSE), Společná bezpečnostní a Obranná politika Evropské unie (CSDP EU), Evropská bezpečnostní strategie, Společná bezpečnostní a obranná politika (SBOP), Úloha Evropské unie při zajišťování bezpečnosti v Evropě.)

13. Bezpečnostní strategie České republiky

(Bezpečnostní strategie ČR 1999, 2001, 2003, 2011, 2015 a 2023. Stručná charakteristika se zaměřením na její životní, strategické a další významné zájmy. Rozdíly mezi jednotlivými bezpečnostními strategiemi z pohledu vývoje hrozeb a bezpečnostního prostředí.)

14. Obrana České republiky

(Stávající platná obranná strategie ČR (2023), příčiny a proces její aktualizace. Armáda ČR v aktuálních trendech struktury, výcviku, techniky a výzbroje (personálního a materiálního zabezpečení). Aktivní zálohy. Význam a přínos POKOS 2025-2030.

15. Definice managementu a obsahový význam pojmu management, jeho smysl a povaha

(Základní funkce a úrovně managementu. Krizový management jako vědní obor. Specifika krizového managementu. Cíle a úkoly krizového managementu. Krizový manažer, manažer (pracovník) krizového řízení, rozené a získané předpoklady, profil manažera, postavení manažera v hierarchii řízení.)

16. Plánování, manažerská funkce organizování a kontrola v krizovém řízení

(Podstata a význam plánování. Plán, fáze tvorby plánu a jeho realizace. Druhy plánů v bezpečnostním systému České republiky. Organizační struktury veřejné správy. Specifika organizačních struktur krizového managementu územních samosprávných celků. Neformální struktury a jejich místo v krizovém managementu veřejné správy. Horizontální a vertikální dělba práce ve veřejné správě. Systém a proces kontrolování ve veřejné správě. Kontrola jako zpětná vazba. Kontroly v krizovém řízení. Kontrola obcí, obcí s rozšířenou působností, kraje. Nejvyšší kontrolní úřad a jeho role v krizovém řízení.)

17. Rozhodování v krizovém řízení

(Definice a fáze. Rozhodovací proces v krizovém managementu. Pojem racionální rozhodování. Výběr alternativ. Rozhodování v podmínkách určitosti, neurčitosti a rizika, vícekritériální rozhodování, empirické metody, expertní šetření. Rozhodování u územní samosprávy při řešení mimořádných událostí a krizových situací.)

18. Krizová komunikace

(Definice a funkce komunikace, proces komunikace, komunikační kanály, komunikace ve veřejné správě, komunikace v míru, komunikace s veřejností v zóně havarijního plánování,

krizová komunikace, zásady krizové komunikace, výběr média přenosu. Plán krizové komunikace).

19. Struktura krizového managementu ve státní správě v České republice

(Základní prvky bezpečnostního systému ČR (prezident, parlament, vláda, Bezpečnostní rada státu a její pracovní orgány). Ústřední správní úřady. Organizace krizového řízení u samosprávných celků, obec, obec s pověřeným úřadem, obec s rozšířenou působností, kraj).

20. Financování krizového řízení a systém obnovy postiženého území obce

(Rozpočtový proces a rozpočtová pravidla ČR, krizové řízení a finanční zabezpečení na úrovni samosprávy, ORP a kraje na zvládání MU a KS. zákonné předpoklady čerpání finančních prostředků. Dotační tituly na obnovu území. Všeobecná pokladní správa).

Literatura:

1. ANTUŠÁK, Emil a VILÁŠEK, Josef. *Základy teorie krizového managementu*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2016. ISBN 978-80-246- 3443-2.
2. Dlouhodobý výhled pro obranu 2030. Dostupné z: https://acr.army.cz/assets/technika-a-vyzbroj/dlouhodob___v___hled_pro_obranu_2030.pdf
3. DOLEŽEL Martin; KYSELÁK, Jan; MIKA Otakar J. a NOVÁK, Jaromír. *Základy ochrany obyvatelstva*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2014. ISBN 978-80-244-4268-6.
4. FILIPEC, Ondřej. *Fenomén terorismus: česká perspektiva*. Monografie. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2017. ISBN 978-80-244-5040-7.
5. Financování bezpečnosti a ochrana ekonomiky: modul - D. Vydání první. Praha: Ministerstvo vnitra, 2019. 18 stran. ISBN 978-80-7616-035-4.

6. HOLEC, Tomáš. *Ochrana obyvatel a krizové řízení: praktický průvodce a rádce úředníka*. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, 2021. ISBN 978-80-7616-100-9.
7. Hospodářská opatření pro krizové stavy: modul - F. Vydání první. Praha: Ministerstvo vnitra, 2019. 67 stran. ISBN 978-80-7616-036-1.
8. HYLÁK, Čestmír a PIVOVARNÍK, Ján. Individuální a kolektivní ochrana obyvatelstva ČR. Praha: MV - GŘ HZS ČR, 2016. ISBN 978-80-87544-18-1.
9. HRADIL, Jaroslav; MIKA, Otakar J. MIKA; MUSIL, Miroslav; SVOBODA, Bohuslav; RAK, Jakub a VIČAR, Dušan. *Základy ochrany obyvatelstva v České republice: odborná monografie*. Uherské Hradiště: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, Fakulta logistiky a krizového řízení, 2018. ISBN 978-80-7454-774-4.
10. JUKL, Marek. *Ženevské úmluvy, obyčeje a zásady humanitárního práva: (stručný přehled)*. Praha: Český červený kříž, 2020. ISBN 978-80-87729-31-1.
11. Kolektiv autorů. *Ochrana obyvatelstva a krizové řízení: skripta*. Praha: MV – GŘ HZS ČR, 2015. ISBN 978-80-86466-62-0.
12. Kolektiv autorů. *Příprava starostů obcí jihomoravského kraje*. Brno: Hasičský záchranný sbor JMK, 2015.
13. Krizové řízení při nevojenských krizových situacích, ochrana obyvatelstva, kritická infrastruktura: modul A; C; I. Vydání první. Praha: Ministerstvo vnitra, 2021. 335 stran. ISBN 978-80-7616-097-2.
14. KYSELÁK, Jan. *Humanitární pomoc*. Brno: Univerzita obrany, 2013. ISBN 978-80-7231-937-4.
15. MAREŠ, Miroslav; REKTOŘÍK, Jaroslav a ŠELEŠOVSKÝ, Jan. *Krizový management: případové bezpečnostní studie*. Praha: Ekopress, 2013. ISBN 978-80-86929-92-7.
16. MAŘÍK Kamil. *Zahraniční a bezpečnostní politika Evropské unie*. Professional Publishing 2013. ISBN 978-80-7431-128-4
17. RICHTER, Rostislav. *Slovník pojmů krizového řízení*. Vydání první. Praha: Ministerstvo vnitra, Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2018. ISBN 978-80-87544-91-4.
18. SADÍLEK, Zdeněk; PÁLKOVÁ, Barbora a KALAMÁR, Štěpán. *Krizové řízení a Integrovaný záchranný systém*. Vydání první. Praha: Vysoká škola finanční a správní, a.s., 2019. 71 stran. Educopress. ISBN 978-80-7408-192-7.
19. ŠENOVSKÝ, Pavel; ŠENOVSKÝ, Michail a ORAVEC, Milan. *Teorie krizového managementu*. 2. rozšířené vydání. V Ostravě: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2020. SPBI Spektrum. Červená řada; 79. ISBN 978-80-7385-231-3.
20. VANÍČEK, Jiří. *Krizový zákon: komentář*. Vydání první. Praha: Wolters Kluwer. Komentáře Wolters Kluwer, 2017. ISBN 978-80-7552-787
21. VIČAR, Radim a kol. *Právo bezpečnosti a obrany: studijní text*. Brno, 2020. ISBN 978-80-7582-304-5.
22. www.natoaktual.cz
23. Společná zahraniční bezpečnostní politika Evropské unie.
<https://www.euroskop.cz/8916/sekce/zahranicni-a-bezpecnostni-politika/>